

ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ СИСТЕМАТА НА ПОО И НУЖДТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ НА ПРОУЧЕНИТЕ МОДЕЛИ В РАЗЛИЧНИ ЕВРОПЕЙСКИ СТРАНИ

Държава	Прилагаща институция	Вид на практиката	Описание
<p>Естония Координацион на система за мониторинг и прогнозиране на потребностите на пазара на труда и развитието на умения (OSKA)</p>	<p>Квалификационен орган в Естония</p>	<p>Национална програма</p>	<p>Системата OSKA е механизъм за подпомагане на политиките в сферата на професионалното образование, пазара на труда и кариерното ориентиране чрез анализ на потребностите от труд и необходимите умения. Основната ѝ цел е да облекчава прехода от училище към пазара на труда и да съдейства за осигуряването на по-добро съответствие между търсенето на трудовия пазар и предлагането от страна на образователната система. С тази система се изгражда платформа, чрез която да се планира структурата, обема и съдържанието на образователните услуги между работодателите и доставчиците на образование и обучение. Създадена е с идеята, че знанието, придобивано посредством системата OSKA, има потенциал да промени образователната политика в Естония.</p>
<p>Холандия Проучвания за завършващите училище</p>	<p>Изследователски център за образованието и пазара на труда (Research Center for Education and the Labor Market, ROA) към Университета в Маастрихт</p>	<p>Инициатива в областта на политиките</p>	<p>Практиката се състои от пакет от регулярни проучванията на завършващите училище, които покриват цялата система на средно образование в Холандия. Те се провеждат ежегодно, имат стандартизиран характер и позволяват проследяване на пътеките за преход към по-нататъшно обучение и образование и към пазара на труда. Провеждат се отделни проучвания по отношение на завършващите средно общо образование (VO-Monitor) и на завършващите средно професионално образование и различни програми за чиракуване в средното образование (BVE-Monitor). Наред с тези две посветени на средното образование проучвания, се</p>

			<p>правят подобни изследвания сред завършващите висше професионално образование (HBO-Monitor) и академично висше образование (WO-Monitor). В допълнение, ROA провежда и специализирано проучване на преждевременно напусналите училище (VSV-Monitor), с което се изследват причините за преждевременното напускане на образователната система, шансовете на тези младежи на пазара на труда, намеренията им за връщането им в училище, както и пречките за завръщане към образование и обучение.</p>
<p>Полша Мониторинг на реализацията на завършилите професионални училища</p>	<p>Институт за образователни изследвания и PBS (полска изследователска компания)</p>	<p>Национален проект</p>	<p>Това е мащабен изследователски проект, който цели да създаде, тества и развие унифицирана система за проследяване на реализацията на завършващите професионални училища в Полша. Тази система следва да осигурява данни, които да позволяват формулирането на препоръки за политиките и вземането на информирани решения за развитието на професионалното образование. Системата ще бъде базирана основно на индивидуални данни от административни регистри (на образованието и на социалното осигуряване), които позволяват анализ на пътеките на развитие на всички лица, завършили професионално образование.</p>
<p>Литва Организиране на държавен план-прием в системата на средното професионално образование и обучение</p>	<p>Министерство на образованието и науката чрез Съвета за професионално образование и обучение и Централния комитет за професиите в системата на ПОО</p>	<p>Национална политика въз основа на Закона за професионално образование и обучение</p>	<p>Програмите за професионално образование и обучение са предназначени за ученици над 14-годишна възраст. Учещите могат да избират програми и образователни институции от цялата страна. Организациите на социалните партньори участват в разработването на политиката за професионално образование и обучение. Чрез работата на Съвета за професионално образование и обучение и чрез включването си в Централния комитет за професиите в системата на ПОО имат право да иницират разработването на нови квалификации, стандарти за квалификация и програми за професионално образование и обучение. Представителите на социалните партньори участват в изготвянето на съдържанието на учебните програми за професионално образование и обучение и</p>

			оценяването на програмите по отношение на съответствието им с потребностите на пазара на труда, организирането на практическото обучение на учащите и оценяването на придобитите компетенции. От 2003 г. социалните партньори са отговорни за организирането на финалното оценяване на компетенциите за придобиване на професионална квалификация.
Швеция Проследяване реализацията на завършилите програми за професионално обучение	Национална агенция за образование, Национална служба по заетостта, Национална агенция за висше професионално образование	Национална политика	Въз основа на решение на правителството от декември 2013 г., Националната агенция за образование започва систематично и дългосрочно проследяване на прехода на младите хора от средното училище към пазара на труда. Осъществява се годишен мониторинг на основните дейности, които младежите осъществяват 1, 3 и 5 години след завършване на средно образование, както и проучвания сред младите хора, които включват въпроси относно уместността на обучението им във връзка с тяхната работа. Проследяването включва и проучвания, насочени към организации и предприятия, които са наели младежи, непосредствено след завършване на средното образование. Изготвяните от Националната агенция статистики и анализи се представят по различни начини, за да се използват резултатите от проследяването на завършилите както от местните и регионалните власти, така и от доставчиците на професионално образование и обучение и социалните партньори.
Финландия Реформа на професионалното гимназиално образование	Министерство на образованието	Национална политика	Тази реформа актуализира цялото професионално образование и обучение и се прилага от началото на 2018 г. Реформата е насочена към гъвкавост на професионалното образование и обучение (ПОО), така че да реагира по-бързо на промените в професионалния живот и работната среда и да се адаптира към индивидуалните потребности от компетенции. ПОО за млади хора и възрастни се консолидира, като се формира единна структура със собствена система за управление и регулиране и модел за финансиране. Образованието е ориентирано

			<p>към компетентностите и към потребителите - учещите: на всеки учещ се предлага възможност за индивидуално подходящ път за завършване на цялата квалификация или допълнителен набор от умения. Променена е квалификационната система, като броят на професиите е намален от 360 на 150. Новата структура на квалификациите се основава на широкоспектърните умения и специализация, съобразно индивидуалните образователни планове. При всички професионални квалификации придобитите умения се оценяват и сертифицират чрез практическо демонстриране на уменията в реална ситуация в работна среда. Оценяването се осъществява от учители и представители на предприятията. Финансирането се разделя на следните показатели: основно финансиране, финансиране въз основа на резултатите и финансиране въз основа на ефективността. Основното финансиране се определя от броя на учениците и е 50% от общото финансиране. Финансирането въз основа на резултатите е 35% от общото финансиране, като резултатите се измерват с брой придобити професионални квалификации. Финансирането по показател ефективност е 15% от общото финансиране и се определя от проследяване на реализацията на ученика след завършване на обучението – започване на работа или продължаване на образованието в по-висока степен. Финансирането на е централизирано и се определя в държавния бюджет на годишна база.</p>
<p>Германия</p> <p>Алианс за професионално образование и обучение</p>	<p>Федерално правителство, социални партньори (бизнес, синдикати, федерални провинции)</p>	<p>Национална политика</p>	<p>С цел подкрепяне на професионалното образование и обучение (ПОО) федералното правителство създава и подписва във Федералното министерство на икономиката и енергетиката на 12 декември 2014 г. нов Алианс за първоначално и продължаващо ПОО с представители на бизнеса, синдикатите и федералните провинции. Федералните провинции работят в сътрудничество с федералното правителство и разработват съгласувана концепция за професионално развитие, ориентиране и преход от училище към работа. Стандартите за качество се разработват съвместно от бизнес общността,</p>

			<p>синдикатите и провинциите. Бизнес общността и синдикатите увеличават ангажимента си в рамките на регионалните структури в ранното професионално ориентиране за кариера и света на труда за учениците. За да се приложи това, например, бизнес организациите дават възможност на всяко заинтересовано училище да работи в сътрудничество с различни фирми. Колективни споразумения между работодатели и синдикатите допринасят за адекватно осигуряване на професионалното обучение.</p>
<p>Унгария</p> <p>Динамично развитие на квалификациите</p>	<p>Национален квалификационен борд</p>	<p>Национална политика</p>	<p>Националният квалификационен борд е професионален орган към Министерството на човешките ресурси. Състои се от 30 представители на различни сектори. Бордът дава предложения и становище за развитие на съдържанието и структурата на квалификациите чрез осигуряване на постоянна обратна връзка от страна на икономическите субекти. Осъществява редовно преразглеждане и изменение на Националната квалификационна рамка с цел осигуряване на съответствие с потребностите на пазара на труда от определени квалификации.</p>
<p>Дания</p> <p>Социалните партньори като фактор за осигуряване на връзката между нуждите на пазара на труда и образованието</p>	<p>Национални браншови комисии и местни образователни комисии</p>	<p>Национален подход</p>	<p>Националните браншови комисии имат отговорностите да актуализират програмите за професионално образование и обучение, като осигурят интегрирането на уменията, които се търсят на пазара на труда. Националните браншови комисии предоставят препоръки за обновяване на програмите и квалификациите въз основа на изискванията на индустрията. Препоръките се придружават с количествени и качествени данни, като комисии трябва да предоставят и информация за възможностите за заетост и практическо обучение. Браншовите комисии създават детайлното съдържание на образователните програми, като определят продължителността, структурата, оценяването и съотношението на практическо и теоретично обучение. Комисиите са задължени да следват развитието на пазара на труда и на тази основа да инициират нови образователни програми или да закриват съществуващите, ако не са необходими вече на пазара на труда.</p> <p>Браншовите комисии организират местни образователни комисии за всяка образователна програма. На местно ниво тези образователни комисии консултират образователните институции за планирането на програмите по начин, по</p>

			който да се осъществи връзка с местната икономика и да се осигурят повече места за стажуване/обучение чрез работа.
--	--	--	--

РАЗВИТИЯ В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ОБРАЗОВАНИЕТО И НУЖДТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Министерството на образованието и науката провежда целенасочена политика, подпомагана с нормативни, административни, организационни и финансови механизми, за да се осигури съответствие между професионалното образование и обучение и търсените квалификация на пазара на труда в средносрочен план.

1. Управление на системата на ПОО чрез социален диалог

- Редовно се провеждат срещи на ръководството на Министерството на образованието и науката и национално представителните организации на работодателите. На срещите се обсъждат съвместни дейности, чрез които да се популяризира професионалното образование и обучение.
- На 27 септември 2018 година беше учреден Консултативен съвет по професионално образование и обучение към министъра на образованието и науката. В Съвета са представени министерства, държавни агенции, национално представителните организации на работодателите и синдикатите, работодатели, сдружение на общините в България, изследователски институции, Регионални управления на образованието, директори на професионални гимназии.
- Към Консултативния съвет е сформирана ресурсна работна група, в която са представени на експертно ниво институциите и организациите – членове на Консултативния съвет. Темите, по които ще работи Консултативния съвет до края на 2019 година, са:
 - План-прием в средното образование;
 - Кариерно ориентиране за популяризиране на професионалното образование и обучение, включително и дуалното обучение;

- Насърчаване на партньорства и създаване на предпоставки за стимулиране на работодателите, организиращи практическо обучение в работна среда, с фокус върху дуалното обучение;
- Модернизиране на професионалното образование и обучение – Списък на професиите, Държавни образователни стандарти, учебни планове и програми, институционална инфраструктура;
- Управление на системата с фокус върху засилване на административния капацитет и институционализация на системата на дуално обучение;
- Необходими нормативни промени и синхронизация на законодателството.

2. Нормативни промени в системата на професионалното образование и обучение през 2018 г.

- С ПМС №111 от 25 юни 2018 са определени критериите и списъците на защитените от държавата специалности от професии и специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда. По тези специалности е въведено допълнително финансиране за учебната 2018/2019 година.
- С ПМС № 352 от 31.12.2018 г. са приети актуализирани списъци, които ще се прилагат за учебната 2019/2020 година. В списъците са включени нови специалности от професии, предложени от министерства и организации на работодателите. Специалностите са основно в секторите машиностроене, електротехника, електроника и автоматика, строителство, моторни превозни средства и транспортни услуги.
- Изготвен е Проект на Постановление за изменение и допълнение на ПМС №328 от 2017 за условията и реда за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование. Включени са възможности за учениците в дуалната система на обучение и за учениците, които се обучават по защитени специалности и по специалности с недостиг от кадри на пазара на труда